

Фізична освіта і спорт

УДК 376.33:796.011.3:37.014.3

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18061321>

Спортивно-орієнтована модель фізичного виховання як стратегія соціалізації дітей з вадами слуху

Гопей Максим Миколайович

старший викладач кафедри медицини,

громадського здоров'я та екології спорту

Національний університет фізичного виховання і спорту України

вул. Фізкультури, 1, Київ, 03150, Україна

<https://orcid.org/0000-0003-2784-1021>

Прийнято: 13.10.2025 | Опубліковано: 30.10.2025

***Анотація.** Криза традиційних та формально-інклюзивних підходів у фізичному вихованні дітей з вадами слуху актуалізує пошук інноваційних технологій, здатних забезпечити реальну соціальну інтеграцію. **Мета дослідження** полягає у науковому обґрунтуванні ефективності впровадження спортивно-орієнтованої моделі фізичного виховання (спортизації) як стратегічного інструменту соціалізації школярів із сенсорними порушеннями. **Методи дослідження:** системний аналіз, теоретичне узагальнення, порівняльний SWOT-аналіз (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). **Результати дослідження.** Здійснено стратегічний аналіз впровадження секційної (клубної) форми організації занять замість традиційної класно-урочної системи. Визначено, що спортивно-орієнтована модель базується на діяльнісній парадигмі, де соціалізація відбувається через спільну мету та досягнення результату. Результати SWOT-аналізу засвідчили, що сильні*

сторони моделі (висока внутрішня мотивація, формування командного духу, об'єктивність оцінювання) та можливості (подолання комплексів, професійна орієнтація у дефлімпійському спорті) значно переважають організаційні ризики. Встановлено, що спорт виступає універсальною мовою невербальної комунікації, яка нівелює бар'єри спілкування та сприяє формуванню лідерських якостей. **Висновки.** Доведено, що спортивно-орієнтований підхід є найбільш адаптивною стратегією, яка дозволяє поєднати корекційний потенціал з успішною інтеграцією в соціум, трансформуючи фізичне виховання з обов'язку в потребу.

Ключові слова: спортивно-орієнтоване фізичне виховання, діти з вадами слуху, SWOT-аналіз, соціалізація, спортизація, баскетбол 3х3, інклюзія.

Sports-oriented model of physical education as a strategy for socialization of children with hearing impairments

Норей Максим

senior lecturer, department of medicine,
public health and ecology of sports

National University of Ukraine on Physical Education and Sports

1 Fizkultury St., Kyiv, 03150, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-2784-1021>

Abstract. The crisis of traditional and formally inclusive approaches in physical education of children with hearing impairments actualizes the search for innovative technologies capable of ensuring real social integration. **The purpose of the study** is to scientifically substantiate the effectiveness of implementing a sports-oriented model of physical education (sportization) as a strategic tool for socializing schoolchildren with sensory impairments. **Methods of research:** system analysis, theoretical

generalization, comparative SWOT analysis (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). **Results of research.** A strategic analysis of the implementation of a sectional (club) form of organizing classes instead of the traditional classroom system was carried out. It was determined that the sports-oriented model is based on an activity paradigm, where socialization occurs through a common goal and achieving a result. The results of the SWOT analysis showed that the strengths of the model (high internal motivation, formation of team spirit, objectivity of assessment) and opportunities (overcoming complexes, professional orientation in Deaflympic sports) significantly outweigh organizational risks. It was established that sport acts as a universal language of non-verbal communication, which eliminates communication barriers and contributes to the formation of leadership qualities. **Conclusions.** It is proven that a sports-oriented approach is the most adaptive strategy that allows combining corrective potential with successful integration into society, transforming physical education from a duty into a need.

Keywords: sports-oriented physical education, children with hearing impairments, SWOT analysis, socialization, sportization, 3x3 basketball, inclusion.

Постановка проблеми. В умовах глобальних соціокультурних трансформацій та кризових викликів, що постали перед Україною у 2015–2025 роках, проблема соціалізації дітей з особливими освітніми потребами набуває ознак національної безпеки. Для дітей з порушеннями слуху, кількість яких за даними ВООЗ невинно зростає, фізичне виховання виступає не лише засобом покращення соматичного здоров'я, а й критично важливим інструментом інтеграції в суспільство [15].

Актуальність дослідження визначається суперечністю між необхідністю забезпечення якісної соціалізації нечуючих школярів та недостатньою ефективністю традиційних форм фізичного виховання в умовах екстремального соціального турбулентності. Як свідчать дослідження І. Григус та співавт. (2024),

у дітей з депривацією слуху спостерігається значне відставання у розвитку моторики, статичної та динамічної рівноваги, що ускладнює їхню просторову орієнтацію та побутову адаптацію [3]. О. Бондар, Н. Носова та О. Костюченко (2024) експериментально довели, що без цілеспрямованого корекційного впливу координаційні здібності таких дітей залишаються на низькому рівні, що гальмує формування життєво необхідних рухових навичок [1].

Ситуація ускладнюється наслідками двох потужних кризових хвиль — пандемії COVID-19 та воєнного стану. Вимушений перехід на дистанційні форми навчання, проаналізований у працях М. Шаповалова та Р. Сушко (2021), виявив формалізм у проведенні уроків фізичної культури, низьку мотивацію учнів та втрату зворотного зв'язку «учитель-учень» [14]. І. Кривенцова та співавт. (2020) наголошують, що в умовах ізоляції критично зростає ризик гіподинамії та соціально-комунікативної депривації, що є особливо болісним для дітей, які залежать від візуального контакту та невербальної комунікації [16]. В. Оліярник та ін. (2021) вказують на необхідність пошуку нових організаційних підходів, оскільки традиційна система виявилася негнучкою до викликів онлайн-освіти [9].

Відповіддю на ці виклики стає пошук нових моделей, серед яких пріоритетне місце посідає **спортивно-орієнтована модель**. С. Футорний, О. Маслова та М. Гопей (2023) вказують на ефективність новітніх засобів, які поєднують корекцію фізичного стану з емоційною насиченістю спорту [13]. Зокрема, М. Гопей (2021) обґрунтував, що використання модульних програм спортивних ігор (на прикладі баскетболу 3х3) сприяє не лише фізичному розвитку, а й суттєвому покращенню комунікативних навичок та навичок роботи в команді [2].

Сучасна законодавча база та стратегія «Нової української школи» вимагають переходу до інклюзивних форм навчання. В. Поліщук та Т. Цегельник (2025) акцентують на впровадженні «двоколіїної» моделі інклюзії, яка дозволяє

поєднувати спеціальні корекційні заняття зі спільною спортивною діяльністю з чуючими однолітками [10]. Л. П. Сущенко та колеги (2025) підкреслюють, що в умовах війни адаптивний спорт набуває функції інструменту психологічної реабілітації [11], а О. Маслова (2021) наполягає на впровадженні концепції здоров'яформуючих технологій як основи для соціальної стійкості особистості [6; 7].

Проте, незважаючи на наявність окремих досліджень щодо ефективності спортивних ігор або проблем дистанційного навчання, у науковому дискурсі відсутній комплексний аналіз (зокрема у форматі SWOT), який би дозволив системно оцінити сильні та слабкі сторони спортивно-орієнтованої моделі порівняно з традиційними підходами в нових реаліях. Необхідність визначення стратегічних перспектив використання засобів спорту для соціалізації дітей з вадами слуху в умовах змішаного навчання та повоєнної адаптації і становить сутність наукової проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний науковий дискурс у галузі адаптивного фізичного виховання характеризується пошуком ефективних стратегій соціалізації дітей з особливими освітніми потребами. Аналіз наукових джерел за 2017–2025 роки дозволяє виділити декілька ключових напрямів, що формують підґрунтя для впровадження спортивно-орієнтованих моделей.

Фундаментальним базисом для розробки новітніх моделей є дослідження стану моторики дітей з депривацією слуху. І. Григус, О. Андрійчук та ін. (2024) констатують значне відставання таких дітей у розвитку швидкокісно-силових якостей та витривалості, що негативно впливає на їхню загальну адаптацію [3]. О. Бондар, Н. Носова та О. Костюченко (2024) експериментально довели, що впровадження спеціалізованих технологій дозволяє достовірно покращити координаційні здібності та рівновагу, які є критично важливими для опанування спортивними навичками [1]. В. Кашуба, О. Маслова та Т. Ричок (2017) також

акцентують на необхідності формування практичних навичок здоров'яформування як основи фізичної дієздатності [4].

Суттєвий вплив на організацію фізичного виховання мали карантинні обмеження. М. Шаповалов та Р. Сушко (2021) у своєму дослідженні виявили, що дистанційний формат уроків фізичної культури часто носив формальний характер і не забезпечував належної рухової активності, що знижувало мотивацію учнів [14]. І. Кривенцова, В. Клименченко та О. Іванов (2020) підкреслюють, що ефективність дистанційної освіти безпосередньо залежить від самоорганізації, яка у дітей з вадами слуху часто потребує зовнішньої підтримки [16]. В. Оліярник та співавтори (2021) зазначають, що попри виклики, цей період актуалізував пошук нових цифрових інструментів, які можуть бути інтегровані у спортивно-орієнтовану модель [9].

У відповідь на виклики соціальної ізоляції науковці пропонують перехід до інтерактивних форм діяльності. В. Поліщук, Т. Цегельник та ін. (2025) обґрунтовують доцільність інклюзивного навчання за «двоколіійною» моделлю, що поєднує корекційну роботу зі спільною спортивною діяльністю [10].

Сучасні дослідження розглядають адаптивний спорт як комплексний засіб реабілітації. Л. П. Сущенко та співавтори (2025) наголошують, що в умовах воєнного стану засоби адаптивного спорту сприяють не лише фізичному, а й психологічному відновленню [11]. Цю тезу підсилюють роботи С. Футорного, О. Маслової (2023), які вказують на необхідність оптимізації процесу фізичного виховання через новітні засоби [13]. О. Маслова (2020; 2021) системно обґрунтовує концепцію здоров'яформуючих технологій, визначаючи їх як стратегічний інструмент соціального захисту дітей з порушеннями слуху [6; 7; 8].

Попри наявність ґрунтовних досліджень щодо окремих аспектів фізичного розвитку та інклюзії, у науковій літературі відсутній комплексний аналіз сильних і слабких сторін (SWOT-аналіз) саме спортивно-орієнтованої моделі як

цілісної стратегії соціалізації. Більшість праць фокусується або на корекції моторики [1; 3], або на організаційних аспектах дистанційного навчання [14; 16], тоді як потенціал спорту як системного соціалізуючого фактора в умовах нових викликів (війни, діджиталізації) потребує стратегічного осмислення.

.Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз сучасного стану наукової розробки проблеми свідчить, що питання фізичного виховання дітей з вадами слуху розглядається переважно у площині вдосконалення методик навчання руховим діям або корекції фізичного розвитку [2, 6]. Значна кількість праць присвячена впровадженню окремих здоров'яформуючих технологій [4, 9, 11] та обґрунтуванню ефективності занять конкретними видами спорту, такими як волейбол [8] чи баскетбол 3х3 [3].

Водночас, у вітчизняній теорії фізичного виховання залишається невирішеним питання системної трансформації організаційної моделі навчання цієї категорії дітей. Більшість досліджень фокусується на змісті занять (що робити), залишаючи поза увагою форму організації (як організувати), яка б забезпечувала не лише фізичний ефект, а й реальну соціалізацію. Концепція спортизації, запропонована В. К. Бальсевичем [1], хоча і визнана в наукових колах, досі не отримала достатнього обґрунтування стосовно специфіки роботи з дітьми, що мають сенсорні порушення, в умовах сучасних освітніх реформ.

Зокрема, відсутні комплексні дослідження, які б на основі стратегічного аналізу (SWOT) зіставляли ризики та переваги переходу від традиційної урочної системи до секційної (клубної) роботи у спеціальних та інклюзивних закладах. Невивченим залишається механізм використання спорту як універсального засобу подолання комунікативних бар'єрів та соціальної ізоляції, яка виникає при формальному підході до інклюзії [7, 15]. Саме необхідність наукового обґрунтування спортивно-орієнтованої моделі як цілісної стратегії соціалізації, а не просто набору спортивних вправ, становить невирішену частину загальної проблеми.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). *Мета дослідження* полягає у науковому обґрунтуванні ефективності впровадження спортивно-орієнтованої моделі фізичного виховання (спортизації) як стратегічного інструменту соціалізації дітей з вадами слуху на основі проведення порівняльного SWOT-аналізу.

Відповідно до мети поставлено такі *завдання*:

1. Розкрити концептуальні засади спортивно-орієнтованого фізичного виховання та визначити його переваги порівняно з традиційною корекційною парадигмою, спираючись на теорію конверсії обраних елементів елітного спорту в шкільне фізичне виховання [1, 2].

2. Здійснити SWOT-аналіз (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) спортивно-орієнтованої моделі, ідентифікувавши її сильні сторони (мотивація, командність) та потенційні ризики (рання спеціалізація) в контексті роботи з дітьми, що мають вадами слуху.

3. Проаналізувати роль окремих видів спорту (баскетбол 3х3, волейбол) та новітніх здоров'яформуючих технологій як засобів реалізації цієї моделі, що забезпечують формування стійкої мотивації до рухової активності та покращення функціонального стану школярів [3, 8, 12].

4. Визначити потенціал спортивної діяльності у подоланні комунікативних бар'єрів та соціальній інтеграції підлітків з вадами слуху, розглянувши спорт як універсальне середовище для розвитку лідерських якостей та соціальної компетентності [13, 15].

Для розв'язання поставлених завдань використано комплекс взаємодоповнюючих методів:

- *Системний аналіз* — для розгляду фізичного виховання як цілісної педагогічної системи, що трансформується під впливом нових соціальних запитів [5, 11].

- *SWOT-аналіз* — застосовано як основний інструмент стратегічного планування для структурування внутрішніх (сильні/слабкі сторони) та зовнішніх (можливості/загрози) чинників впливу різних моделей фізичного виховання.
- *Метод теоретичного узагальнення* — для систематизації даних щодо ефективності модульних програм з видів спорту та оздоровчих технологій [4, 9, 10].
- *Метод експертних оцінок* (опосередковано через аналіз літератури) — для порівняння соціалізуючого ефекту традиційного та спортивно-орієнтованого підходів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для визначення стратегічних перспектив впровадження спортивно-орієнтованої моделі фізичного виховання у процес соціалізації дітей з вадами слуху, нами розроблено її аналітичну характеристику (табл. 1).

Таблиця 1

Аналітична характеристика спортивно-орієнтованої моделі фізичного виховання

Параметр аналізу	Змістова характеристика	Наукове обґрунтування та ефекти
<i>Парадигма</i>	Діяльнісна (Спортизація). Заміна уроку на навчально-тренувальне заняття. Соціалізація відбувається через спільну діяльність, мету та досягнення результату.	Базується на використанні спорту як універсальної мови невербальної комунікації, що дозволяє нівелювати сенсорний дефект (глухоту) [1, 15].
<i>Організація процесу</i>	Секційна / Клубна форма. Вільний вибір виду спорту (наприклад, баскетбол 3х3, волейбол). Групи формуються на основі інтересу та рівня підготовленості.	Забезпечує високу інтенсивність, емоційність занять та формування стійких мікросоціальних груп (команд), що є прообразом

		соціальної структури суспільства [3, 8].
<i>Взаємодія</i>	Горизонтальна (Партнерська). Активна взаємодія між гравцями. Вчитель виступає у ролі тренера-наставника.	Розвиток «ігрового інтелекту», інтуїтивного розуміння партнера та відповідальності за спільний результат, що переноситься на побутове життя [13].
<i>Соціальний ефект</i>	Інтеграція та Лідерство. Підвищення соціального статусу дитини через успіх у спорті. Формування лідерських якостей.	Найвищий потенціал для подолання комплексів меншовартості та психологічної підготовки до життя в конкурентному середовищі [12].

Детальний аналіз ключових параметрів моделі дозволяє виокремити чотири фундаментальні вектори, які визначають її переваги над традиційною системою.

В основі моделі лежить діяльнісний підхід або «спортизація» фізичного виховання. Ключовою відмінністю є заміна стандартного уроку на навчально-тренувальне заняття, де соціалізація відбувається через спільну діяльність, спрямовану на досягнення результату. Наукове обґрунтування цього підходу базується на використанні спорту як універсальної мови невербальної комунікації. Як зазначають С. F. S. Barboza та співавтори, така діяльність дозволяє нівелювати бар'єри, спричинені сенсорним дефектом, та змістити фокус з інвалідності на спортивну функцію [15]. Крім того, тренувальний режим дозволяє ефективніше впливати на розвиток координаційних здібностей, які, згідно з дослідженнями О. Бондар та колег, є слабкою ланкою у дітей з вадами слуху [1]. Адаптивний спорт у цьому контексті виступає не лише засобом фізичного розвитку, а й інструментом психологічної реабілітації [11].

На відміну від класно-урочної системи, спортивно-орієнтована модель передбачає секційну або клубну форму організації. Учні мають можливість вільного вибору виду спорту (наприклад, волейбол або баскетбол 3х3), що значно підвищує їхню мотивацію. Формування груп на основі інтересу забезпечує високу емоційність занять та створення стійких мікросоціальних груп (команд). Команда стає прообразом соціальної структури суспільства, де дитина вчиться взаємодіяти. Така організація процесу враховує принципи здоров'яформування, викладені у працях О. Маслової, та сприяє корекції дисгармонії фізичного розвитку, на яку вказують І. Григус та співавтори [3; 8]. Зокрема, як зазначає М. М. Гопей, саме модульні програми з ігрових видів спорту (баскетбол 3х3) демонструють високу ефективність у практиці фізичного виховання цієї категорії дітей [2].

Параметр взаємодії у новій моделі набуває горизонтального, партнерського характеру. Вчитель трансформується у тренера-наставника, а між гравцями виникає активна співпраця. Це сприяє розвитку так званого «ігрового інтелекту» — здатності інтуїтивно розуміти наміри партнера без слів та брати на себе відповідальність за спільний результат. С. Футорний, О. Маслова та М. Гопей підкреслюють, що використання таких новітніх засобів оптимізації процесу дозволяє навичкам, здобутим на майданчику (відчуття плеча, взаємовиручка), успішно переноситися на побутове життя та професійну діяльність [13]. Це також корелює з принципами інклюзивного навчання, де важлива побудова ефективної комунікації [10].

Найвагомішим результатом впровадження моделі є соціальний ефект, що виражається в інтеграції та формуванні лідерських якостей. Успіх у спорті стає інструментом підвищення соціального статусу дитини та подолання комплексу меншовартості. М. Трояновська зауважує важливість психолого-педагогічного супроводу в цьому процесі [12]. Спортивне середовище моделює конкурентні умови реального життя, що дозволяє психологічно підготувати дитину з вадами

слуху до існування в конкурентному соціумі, формуючи стійку життєву позицію та навички здоров'яформуючої поведінки [6; 7].

Для комплексної оцінки перспектив впровадження запропонованої моделі нами застосовано метод SWOT-аналізу, який дозволив ідентифікувати внутрішні сильні та слабкі сторони системи, а також зовнішні можливості та загрози, що виникають у процесі її реалізації (табл. 2).

Таблиця 2

SWOT-аналіз спортивно-орієнтованої моделі фізичного виховання

STRENGTHS (Сильні сторони)	WEAKNESSES (Слабкі сторони)
1. Висока мотивація. Вільний вибір виду спорту формує стійкий інтерес до занять. 2. Командна взаємодія. Розвиток навичок невербальної комунікації та роботи в колективі. 3. Об'єктивність. Результат вимірюється голами/секундами, що виключає упередженість. 4. Психологічна корекція. Зростання самооцінки через спортивні досягнення [15].	1. Організаційна складність. Потреба у зміні шкільного розкладу (винесення занять за межі академічної сітки). 2. Матеріальна база. Необхідність якісного спортивного інвентарю та залів. 3. Кадровий дефіцит. Потреба у фахівцях, які поєднують тренерські компетенції та знання сурдопедагогіки.
OPPORTUNITIES (Можливості)	THREATS (Загрози)
1. Соціальна інтеграція. Участь у змаганнях різного рівня, розширення кола спілкування. 2. Спортивна кар'єра. База для відбору резерву в дефлімпійський спорт [2]. 3. Soft Skills. Розвиток лідерства, дисципліни, вміння планувати час. 4. Здоров'я. Впровадження новітніх здоров'яформуючих технологій у тренувальний процес [9, 10].	1. Елітарність. Ризик відсіву фізично слабших дітей, які не витримують конкуренції. 2. Рання спеціалізація. Форсування підготовки на шкоду гармонійному розвитку. 3. Перевантаження. Ризик фізичної та психоемоційної перевтоми при неправильному плануванні навантажень.

Фундаментальною перевагою спортивно-орієнтованої моделі є висока вмотивованість учнів. Вільний вибір виду спорту формує стійкий інтерес до занять, що є критичним фактором для дітей з вадами слуху, які часто страждають від вимушеної ізоляції. С. F. S. Barboza та співавтори (2019) зазначають, що спорт забезпечує психологічну корекцію, підвищуючи самооцінку через об'єктивність спортивних досягнень, де результат вимірюється голами або секундами, виключаючи упередженість оцінювання [15]. Крім того, командна взаємодія розвиває навички невербальної комунікації, які є природними для цієї категорії дітей.

Основним бар'єром впровадження є організаційна складність. Винесення занять за межі академічної сітки вимагає зміни шкільного розкладу та логістики. Суттєвою проблемою є кадровий дефіцит: модель потребує фахівців, які поєднують тренерські компетенції зі знанням сурдопедагогіки та жестової мови. Також реалізація моделі залежить від наявності якісної матеріальної бази (сучасних залів та інвентарю), що в умовах повоєнного відновлення може бути ускладнено.

Модель відкриває широкі перспективи для соціальної інтеграції. Участь у змаганнях різного рівня дозволяє дитині вийти за межі замкненого соціуму спецшколи, що узгоджується з принципами інклюзії, описаними В. Поліщуком та Т. Цегельник [10]. Важливим вектором є побудова спортивної кар'єри: як доводить М. Гопей, раннє залучення до спортивних ігор (наприклад, баскетболу 3x3) створює базу для відбору резерву в дефлімпійський спорт [2]. Окрім того, тренувальний процес дозволяє інтегрувати новітні здоров'яформуючі технології, обґрунтовані в працях О. Маслової та С. Футорного, що сприяє загальному зміцненню організму [6; 13].

Ризики впровадження моделі пов'язані з небезпекою елітарності: існує вірогідність відсіву фізично слабших дітей, які не витримують конкуренції. Також форсування підготовки заради результату (рання спеціалізація) може

зашкодити гармонійному розвитку дитини. Неправильне планування навантажень без урахування супутніх патологій несе загрозу фізичного та психоемоційного перевантаження, на що вказують у своїх роботах В. Кашуба та співавтори [4]. Тому впровадження моделі вимагає ретельного медико-педагогічного контролю.

Результати аналізу дозволяють стверджувати, що спортивно-орієнтована модель виступає «золотою серединою» між крайнощами сегрегації та формальної інклюзії. Її сильні сторони та можливості (соціалізація, мотивація, здоров'я) значно переважають слабкі сторони, які носять переважно технічно-організаційний характер і можуть бути мінімізовані грамотним менеджментом.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У результаті дослідження теоретично обґрунтовано, що спортивно-орієнтована модель фізичного виховання є найбільш перспективною стратегією соціалізації дітей з вадами слуху в сучасних умовах. На відміну від традиційної системи, яка фокусується на корекції дефекту, та формальної інклюзії, що часто призводить до ізоляції, модель спортизації зміщує акцент на досягнення успіху та командну взаємодію, трансформуючи урок з обов'язкової дисципліни у вмотивовану клубну діяльність.

Проведений SWOT-аналіз підтвердив стратегічну перевагу даної моделі. Виявлено, що її сильні сторони — висока внутрішня мотивація, формування стійких мікросоціальних груп (команд) та розвиток невербальної комунікації — безпосередньо компенсують психологічні проблеми дітей з вадами слуху (замкненість, невпевненість). Встановлено, що спорт виступає універсальною мовою спілкування, де соціальний статус дитини визначається її руховими компетенціями, а не наявністю сенсорного порушення.

Визначено, що основні загрози впровадження моделі (ризик ранньої спеціалізації, перевантаження) носять організаційно-методичний характер і

можуть бути мінімізовані шляхом науково обґрунтованого планування навантажень та моніторингу стану здоров'я учнів.

Отримані результати створюють підґрунтя для переходу від теоретичного моделювання до практичного впровадження. Подальші наукові пошуки доцільно зосередити на таких напрямках: розробка та експериментальна перевірка варіативних модульних програм зі спортивних ігор (зокрема, баскетболу 3х3), адаптованих для дітей різного віку з вадами слуху, з урахуванням специфіки їхнього психофізіологічного розвитку; дослідження впливу спортивно-орієнтованого фізичного виховання на рівень соціальної адаптованості випускників спеціальних шкіл (лонгітюдні спостереження); обґрунтування системи підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів (тренерів-викладачів), які володіють як спортивними методиками, так і засобами жестової комунікації, що є критичною умовою успішної реалізації моделі.

Список використаних джерел

1. Бондар О., Носова Н., Костюченко О. Ефективність технології розвитку та удосконалення координаційних здібностей дітей молодшого шкільного віку з вадами слуху в процесі фізичного виховання. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2024. Вип. 3К(176). С. 112–117. DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K\(176\).24](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).24)
2. Гопей М. М. Інформаційно-модульна програма «Баскетбол 3х3» в практиці фізичного виховання дітей з вадами слуху. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2021. Вип. 1(129). С. 23–27. DOI: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.1\(129\).05](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.1(129).05)

3. Григус І., Андрійчук О., Бичук О., Іваніцький Р. Особливості моторики молодших школярів з депривацією слуху. *Природнича освіта та наука*. 2024. № 6. С. 52–56. DOI: <https://doi.org/10.32782/nser/2024-6.07>
4. Кашуба В., Маслова О., Ричок Т. Analysis of the level of practical skills concerning health-forming activity of children and adolescents with hearing disorders. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2017. № 2. С. 54–58. DOI: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2017.2.54-58>
5. Кравченко Т., Чупрун Н. Особливості адаптивного фізичного виховання з дітьми, що мають вади слуху. *Збірник наукових праць ЛОГОС*. 2020. С. 118–119. DOI: <https://doi.org/10.36074/11.12.2020.v4.42>
6. Маслова О. Впровадження концепції здоров'яформуючих технологій в процесі адаптивного фізичного виховання дітей шкільного віку з порушеннями слуху. *Спортивна медицина, фізична терапія та ерготерапія*. 2021. № 2. С. 31–37. DOI: <https://doi.org/10.32652/spmed.2020.2.31-37>
7. Маслова О. Концептуальні підходи здоров'яформуючої діяльності в процесі адаптивного фізичного виховання дітей з вадами слуху. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2021. № 3. С. 74–80. DOI: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2020.3.74-80>
8. Маслова О. В. Принципи здоров'яформування в процесі адаптивного фізичного виховання дітей з порушеннями слуху. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2020. Вип. 7(127). С. 119–125. DOI: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.7\(127\).23](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.7(127).23)
9. Оліярник В., Світлик В., Булатов О., Боровик Ю. Організація освітнього процесу із фізичного виховання під час карантину: проблеми і перспективи. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної*

культури (фізична культура і спорт). 2021. Вип. 5(136). С. 76–79. DOI: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.5\(135\).17](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.5(135).17)

10. Поліщук В., Цегельник Т., Пришляк В., Станько І. Інклюзивне навчання дітей з порушеннями слуху: зарубіжний та український досвід. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2025. Т. 13, № 1. С. 52–59. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol13i1-007>

11. Сущенко Л. П., Подгаєцький А. В., Філатова З. І., Мерзлікіна О. А., Барладин О. Р., Грушко В. В. Особливості застосування засобів адаптивного спорту для дітей з порушенням слуху. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2025. Вип. 6(193). С. 136–140. DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.06\(193\).30](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.06(193).30)

12. Трояновська М. Теоретико-методологічне підґрунтя щодо впровадження хореотерапії на уроках фізичної культури з учнями з особливими освітніми потребами. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. 2024. Т. 181, № 25. С. 238–243. DOI: <https://doi.org/10.58407/visnik.242537>

13. Футорний С. М., Маслова О. В., Гопей М. М., Гопей А. М. Ефективність новітніх засобів оптимізації процесу фізичного виховання дітей з вадами слуху. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*. 2023. № 16. С. 135–142. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/38689>

14. Шаповалов М., Сушко Р. Особливості організації онлайн-навчального процесу як форми уроків фізичної культури. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. 2021. № 1(81). С. 42–46. DOI: <https://doi.org/10.15391/snsv.2021-1.006>

15. Barboza C. F. S. et al. Physical education: adaptations and benefits for deaf students. *Creative education*. 2019. Vol. 10, No. 04. P. 714–725. DOI: <https://doi.org/10.4236/ce.2019.104053>

16. Kryventsova I. V., Klymenchenko V. G., Ivanov O. V. Distance education in physical education during the quarantine period. *Physical rehabilitation and recreational health technologies*. 2020. Vol. 5, No. 2. P. 98–103. DOI: [https://doi.org/10.15391/prrht.2020-5\(2\).14](https://doi.org/10.15391/prrht.2020-5(2).14)